

Social Business:

ก้นสิทธิ์ประโยชน์ทางภาษี

เรื่อง : ดร.พีพัฒน์ ยอดพฤติกการ
ผู้อำนวยการสถาบันไทยพัฒน์

ทั้งนี้ เงินลงทุนในกิจการ ถูกเปลี่ยนสภาพเป็นหุ้น เมื่อใดที่ผู้ถือหุ้นต้องการเงินลงทุนคืน ก็ต้องขายหุ้นออกไป ในราคาของผู้ซื้อผู้ขายตกลงกัน

ในกรณีของ Social Business ธุรกิจที่จัดตั้งขึ้นเป็นไปเพื่อการแก้ไขปัญหาสังคม ซึ่งอาจมีหรือไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลก็ได้ เช่น เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ (Ordinary Partnership) เป็นกิจการร่วมค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคลใหม่ (Unincorporated Joint Venture) เป็นบริษัทค้าร่วม (Consortium) หรือเป็นหน่วยธุรกิจใหม่ (Business Unit) ภายใต้นิติบุคคลเดิม

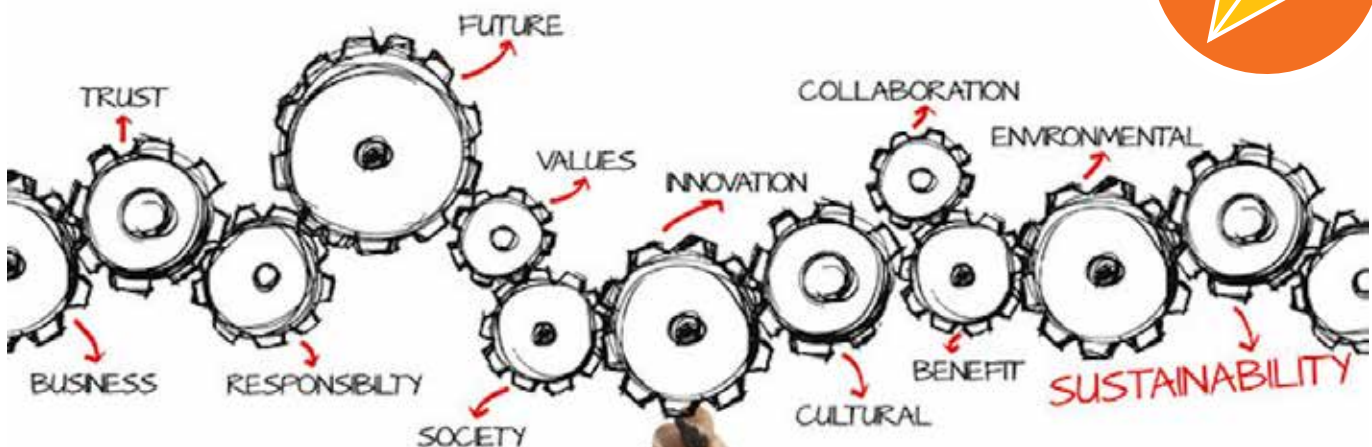
ด้วยเหตุที่การประกอบธุรกิจเพื่อสังคม ไม่มีนโยบายปันผลกำไร ทำให้โครงสร้างหรือรูปแบบการถือครองหุ้นเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนบุคคล จึงไม่มีนัยสำคัญ ผู้ประกอบธุรกิจเพื่อสังคมในภาคส่วนนี้ ศ.มูฮัมมัด ยูนุส ผู้ที่เป็นต้นตำรับแนวคิดธุรกิจเพื่อสังคม ใช้คำเรียกว่าเป็น Citizen Sector อันหมายถึงถึงกลุ่มของปัจเจกชนซึ่งทำงานอยู่ในภาคเอกชน ที่นำความเชี่ยวชาญหลัก (Core Expertise) ในธุรกิจ มาใช้แก้ไขปัญหาสังคมส่วนรวม แทนการใช้แสวงหาประโยชน์ส่วนตน

ทั้งนี้ เงินลงทุนในธุรกิจเพื่อสังคม เมื่อใดที่เจ้าของเงินลงทุนต้องการเอาเงินต้นกลับคืน ก็สามารถทำได้ภายใต้ระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า คือ จะไม่สูญเสียเงินต้นที่เป็นเงินลงทุน (Non-loss) ส่วนกำไรที่ทำมาหาได้ทั้งหมดระหว่างดำเนินงาน ต้องคงไว้ในกิจการ (Non-dividend)

●● จากการที่รัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ 15 มีนาคม 2559 เรื่องมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคม จะก่อให้เกิดแรงจูงใจที่ทำให้บริษัทหรือองค์กรธุรกิจทั่วไป พิจารณานำโมเดลธุรกิจเพื่อสังคม หรือ Social Business มาใช้ทำประโยชน์ช่วยเหลือสังคม ในฐานะทางเลือกใหม่ของการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (CSR) จากนี้ไป อย่างมีนัยสำคัญ

ในบทความตอนนี้ จะถือโอกาสอธิบายการใช้เงินทุนให้เกิดประโยชน์แก่สังคมในลักษณะ Non-loss, non-dividend ซึ่งถือเป็นจุดแข็งที่เป็นเอกลักษณ์ของโมเดล Social Business ที่มีความแตกต่างจากการแสวงหาประโยชน์จากทุนในธุรกิจปกติ รวมถึงสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่จะได้รับการประกอบธุรกิจเพื่อสังคม

ในการจัดตั้งบริษัททั่วไป ผู้ก่อการต้องมีเงินทุนจดทะเบียนเริ่มต้นที่นำมาลงขันกัน โดยจะได้รับหุ้นตามสัดส่วนของเงินลงทุน ซึ่งสัดส่วนการถือครองหุ้นนี้จะมีนัยสำคัญต่อการใช้สิทธิออกเสียงและเงินปันผลที่จะได้รับ อันเป็นการรักษาประโยชน์ส่วนบุคคล (หรือนิติบุคคล) ที่เป็นเจ้าของกิจการ ผู้ดำเนินกิจการในภาคส่วนนี้ เรียกว่า Private Sector

ด้วยโมเดล Social Business นี้เอง เปิดโอกาสเจ้าของทุนมีทางเลือกในการแปรเงินทุนดำเนินงาน จากการทำธุรกิจที่มุ่งกำไรสูงสุด มาสู่การทำธุรกิจที่สร้างคุณค่าสูงสุดให้แก่สังคม และเลี้ยงตัวเองได้

และเพื่อให้เห็นภาพว่า มติคณะรัฐมนตรีที่เพิ่งให้ความเห็นชอบในชุดมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมดังกล่าว ให้สิทธิประโยชน์อย่างไรบ้าง สำหรับบริษัทที่จะนำโมเดล Social Business มาใช้ดำเนินการ จะขออธิบายดังนี้

สิทธิประโยชน์ในกรณีแรก เป็นการตั้งวิสาหกิจใหม่เพื่อดำเนินการในรูปของธุรกิจเพื่อสังคม กรณีที่สอง เป็นการลงทุนในวิสาหกิจเพื่อสังคมหรือธุรกิจอื่นที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำประโยชน์ให้แก่สังคม และกรณีที่สาม เป็นการให้เงินสนับสนุนที่เป็นเงินให้เปล่าในกิจการหรือธุรกิจเพื่อสังคม

กรณีแรก วิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ที่ดำเนินการในรูปแบบธุรกิจเพื่อสังคม คือ นำเงินรายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 กลับมาทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ทั้งในด้านการเกษตร การศึกษา หรือด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นการกุศลทั้งหมด วิสาหกิจเพื่อสังคมนดังกล่าวจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี โดยไม่ต้องเสียภาษีเงินได้เลย เนื่องจากเป็นกิจการที่นำรายได้ทั้งหมด (หรือส่วนใหญ่) ไปทำประโยชน์ให้แก่สังคม

กรณีที่สอง ผู้ลงทุนที่เป็นบริษัทใหญ่ ซึ่งมีกำลัง ไปช่วยเหลือบริษัทเล็กที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยไปลงทุนในหุ้นของวิสาหกิจเพื่อสังคม หรือการที่บริษัทต่างๆ ระดมทุนเพื่อจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคมนร่วมกัน เงินที่นำไปลงทุน

ก่อนหน้านี้ สามารถนำไปใช้คำนวณเพื่อหักภาษีในบริษัทใหญ่ของตัวเองได้

กรณีที่สาม เงินสนับสนุนที่เป็นเงินให้เปล่าแก่วิสาหกิจหรือธุรกิจเพื่อสังคม ที่ไม่ใช้การลงทุน ซึ่งปกติจะไม่สามารถนำมาหักภาษีได้ เนื่องจากไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ แต่ด้วยมาตรการนี้ จะเปิดให้สามารถนำเงินสนับสนุนจำนวนดังกล่าว มาหักภาษีได้ด้วย

ทั้งสามกรณี เป็นการออกแบบมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนกิจการที่ทำ CSR อย่างครบวงจร ตั้งแต่การตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคมนขึ้นเอง การไปร่วมถือหุ้นหรือร่วมลงทุนในวิสาหกิจเพื่อสังคมนอื่น และการสนับสนุนในรูปของเงินให้เปล่าที่มีใช้การลงทุนแก่วิสาหกิจเพื่อสังคมน

ทั้งนี้ ทางกระทรวงการคลัง โดยกรมสรรพากร จะได้ร่างเป็นพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร เพื่อประกาศบังคับใช้เป็นกฎหมายต่อไป

ความเคลื่อนไหวที่จะเกิดขึ้นด้วยมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมนชุดนี้ จะเปิดโอกาสให้บริษัทที่มีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการทำ CSR ในรูปของการลงทุนและการสนับสนุนนิติบุคคลที่มีใช้มูลนิธิหรือองค์กรสาธารณกุศล และได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีด้วย

แนวทางดังกล่าวนี้ สอดรับกับความเคลื่อนไหวหรือทิศทางการทำ CSR-after-process ในวิถีที่เน้นเรื่องความยั่งยืนมากขึ้น เนื่องจากการจัดตั้ง หรือการลงทุน หรือการให้เงินสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมน อยู่บนสมมติฐานที่วิสาหกิจนั้นจะมีการดำเนินงานต่อเนื่อง (Going Concern) ด้วยการให้ประโยชน์

จากเงินทุนตั้งต้นหรือเงินสนับสนุนแรกเริ่มที่ได้รับไปดำเนินงานในรูปของธุรกิจที่เลี้ยงตัวเองได้ แตกต่างจากองค์การการกุศล ที่ต้องอาศัยเม็ดเงินบริจาคเป็นรายงวด เดิมเพิ่มสมำเสมอ เพื่อให้การดำเนินงานต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงัก ซึ่งในความเป็นจริง บริษัทผู้ให้ความช่วยเหลืออาจทำได้เป็นครั้งคราวหรือในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ไม่สามารถจัดสรรงบบริจาคเพื่อให้ความช่วยเหลือแบบไม่สิ้นสุดได้

ในต่างประเทศ กลไกการส่งเสริมการช่วยเหลือสังคมนในรูปแบบนี้ ก่อให้เกิดรูปแบบของกิจการพันธุ์ใหม่จำนวนมาก อาทิ Community Interest Company (CIC), Benefit Corporation (B-Corp), Low-profit Limited Liability Company (L3C), Social Purpose Corporation (SPC), Flexible Purpose Corporation (FPC) อีกทั้งยังนำไปสู่การปรับตัวขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่ต้องพัฒนาศักยภาพของตัวเอง และต้องยกระดับการดำเนินงานในทางที่ก่อให้เกิดผลดีภาพมากยิ่งขึ้น

จากนี้ไป คงต้องเฝ้าติดตามว่า ด้วยมาตรการนี้ การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือสังคมนของประเทศไทย จะไปในทิศทางใด สำหรับผมเชื่อว่า สิ่งหนึ่งที่จะเกิดขึ้น คือ เราจะได้เห็นการแก้ปัญหาสังคมนด้วยนวัตกรรมที่ไม่ผูกติดกับเงื่อนไขเชิงพาณิชย์ สามารถสร้างทางเลือกให้แก่กลุ่มเป้าหมาย จากผู้รอรับความช่วยเหลือเป็นผู้ที่มีกำลังซื้อในระดับราคาที่ยั่งยืนได้ ด้วยการให้ประโยชน์จากโมเดลธุรกิจในการส่งมอบผลลัพธ์ที่สืบเนื่องไม่สิ้นสุด เป็นการเพิ่มความคุ้มค่าของเม็ดเงินช่วยเหลือสังคมนที่ให้ผลยั่งยืนกว่าการทำ CSR ในรูปแบบบริจาคอย่างแน่นอน! **M**

